

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
การวิเคราะห์พื้นที่ฝังกลบขยะตามศักยภาพเชิงพื้นที่และปริมาณขยะ
จากต้นทาง องค์การบริหารส่วนตำบลสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน
เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจการบริหารจัดการขยะโดยชุมชน
ภายใต้แผนงานวิจัย การพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะ
และเศรษฐกิจสร้างสรรค์

สารัลย์ กระจง
ศักดิ์ดา หอมหวล
เพิ่มศักดิ์ พันธุ์แดง

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ประจำปีงบประมาณ 2560

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พ.ศ. 2561

คำนำ

การวิเคราะห์พื้นที่ฝั่งกลบขยะตามศักยภาพเชิงพื้นที่และปริมาณขยะจากต้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจการบริหารจัดการขยะโดยชุมชน จัดทำขึ้นเพื่อให้ชุมชนได้มีข้อมูลที่แท้จริงในการนำไปเป็นข้อมูลนำเข้าไปในเวทีการขับเคลื่อนเรื่องขยะต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักและมองพื้นฐานข้อมูลด้านขยะของชุมชนท้องถิ่นของตนเองไปในทางเดียวกัน

โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ได้พัฒนาแผนงานวิจัยการพัฒนาระบบบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ร่วมกับเครือข่าย อบต.เจดีย์ชัย และเครือข่าย อบต.บัวใหญ่ ซึ่งเปิดโอกาสให้นักวิจัยสามารถลงไปทำงานในพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลร่วมกัน

การทำงานครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้นั้นเกิดมาจากการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือเป็นอย่างดีขอขอบคุณนักวิจัยในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน ทุกท่านที่ร่วมให้ความรู้และข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นักวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับพื้นที่และผู้สนใจ

ผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์พื้นที่ฝึกลบขยะตามศักยภาพเชิงพื้นที่และปริมาณขยะจากต้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจการบริหารจัดการขยะโดยชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝึกลบขยะองค์การบริหารส่วนตำบลสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่านที่เหมาะสม เพื่อสร้างความตระหนักสำหรับการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายมหาวิทยาลัยคู่ความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ชุมชนจัดการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ฝึกลบขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ ปี พ.ศ. 2552 เป็นหลัก ทั้งหมด 13 ตัวแปร และการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่แหล่งฝึกลบขยะที่เหมาะสมด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) โดยวิธีการ Weight-Rating ร่วมกับการตรวจสอบพื้นที่ศักยภาพจากการลงพื้นที่จริงร่วมกับการเปิดเวทีประชาคมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนคนในชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดน่านจำนวน 196 คน ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสถาน ที่อยู่ในอำเภอปัว มีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำบ่อฝึกลบขยะ 12,556 ไร่ ซึ่งถ้าจังหวัดน่านยังมีขยะในปริมาณปัจจุบัน พื้นที่ที่เหมาะสมทำบ่อฝึกลบขยะที่อำเภอปัวจะเต็มภายในระยะเวลา 27 ปี เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอปัวเป็นภูเขาส่วนมาก ดังนั้นการบริหารจัดการขยะจึงเป็นการสร้างบ่อฝึกลบเล็กๆ ภาวนในครัวเรือนและเผาขยะตั้งนั้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำข้อมูล เพื่อใช้ในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะ ในระดับครัวเรือนเพื่อเป็นการลดขยะตั้งแต่ต้นทาง โดยข้อมูลดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้สำหรับการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ชุมชนจัดการเรียนรู้ โดยคนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสถานปัวมีการเข้ามาเรียนรู้ในพื้นที่ต้นแบบตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จากวิธีการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นของการจัดเก็บปริมาณขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้ตัวแทนพื้นที่รับทราบข้อมูลและสร้างความร่วมมือระหว่างนักวิจัยและพื้นที่ศึกษา โดยตัวแทนของพื้นที่ให้ข้อมูลและแสดงความต้องการใช้ข้อมูลสำหรับนำไปใช้สนับสนุนการจัดการขยะและแหล่งข้อมูลของปริมาณขยะ จากการร่วมมือนี้ทำให้นักวิจัยได้ทราบถึงรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลปริมาณขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตัวแทนของพื้นที่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบสำรวจข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้นำข้อมูลดังกล่าวไปเป็นข้อมูลนำเข้าในการสร้างกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อขับเคลื่อนเรื่องขยะจากปริมาณขยะลดเหลือ 4.83 ตัน/วัน

คำสำคัญ พื้นที่ศักยภาพบ่อฝึกลบขยะ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการดำเนินวิจัยการพัฒนาบริหารจัดการขยะเพื่อสุขภาวะและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ร่วมกับเครือข่าย อบต.เจดีย์ชัย และเครือข่าย อบต.บัวใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ในการสนับสนุนด้านข้อมูลสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ii
กิตติกรรมประกาศ	iii
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน	1
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
1.5 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความหมายขยะมูลฝอย.....	4
2.2 การจัดการขยะมูลฝอย.....	4
2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชนิดและปริมาณของขยะมูลฝอย	5
2.4 โครงสร้างของระบบการจัดการขยะมูลฝอย	5
2.5 การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยตามลักษณะของแหล่งกำเนิด	7
2.6 อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมมูลฝอย.....	7
2.7 หลักเกณฑ์ในการเลือกประเภทภาชนะรองรับขยะมูลฝอย	8
2.8 สถานที่ตั้งของภาชนะรองรับขยะมูลฝอย	10
2.9 ปัจจัยที่มีผลต่อความถี่ในการเก็บขนขยะมูลฝอย.....	10
2.10 ความหมายระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์	11
2.11 ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์	11
2.12 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	13
2.13 องค์ประกอบของข้อมูลสำหรับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์.....	14
2.14 ลักษณะของข้อมูล	14
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	15
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	17
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล.....	18
บรรณานุกรม	21
ภาคผนวก.....	23